

Handläggare
Leo Bogle
08-508 266 42**Till**
Exploateringsnämnden
2019-04-25

Svar på skrivelse om förskolegårdar

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden anser skrivelsen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Johan Castwall
FörvaltningschefAnn-Charlotte Bergqvist
Avdelningschef

Sammanfattning

En skrivelse har inkommit från Clara Lindblom, Lisa Mörtlund, Rose-Marie Rooth och Jonathan Metzger (alla V) till exploateringsnämnden angående förskolegårdar. I denna framhålls att i beslutsunderlaget, till ärenden som rör markanvisningar till förskolor, i regel saknas uppgifter om friytan för förskolegårdarna. Beslutsunderlagen bör framöver kompletteras med uppgifter om detta. När friytan är låg bör det anges vilka kompletteringsinvesteringar som krävs för säkerställa höga lekvärden i utemiljöer. I övrigt framhålls i skrivelsen att förskolornas utemiljö också ska beaktas i byggprocessens tidiga skeden, så att en friyta om minst 30 kvm per barn uppnås i ytterstaden och minst 20 kvm i centrala staden och dess utvidgning. Målsättningen ska gälla oavsett driftsform för förskolan.

Exploateringsnämnden säkerställer, i samarbete med berörda nämnder och bolag, att staden på ett tidigt stadium planerar för förskolor i hela staden. En del av detta är att mark för skol- och förskoleplatser reserveras tidigt i planeringsprocessen av nya projekt. Inom ramen för exploateringsprojekten stämmer exploateringskontoret av med stadsdelsförvaltningarna kring behovet av förskolor. Därefter, i samband med markanvisning för förskola, prövas platsens lämplighet, där bland annat möjligheter till gård ingår.

I samband med att Stockholm byggs allt tätare blir det en utmaning att i alla projekt tillgodose mål om ett specifikt antal kvm förskolegård per barn. Det är mycket sällsynt att staden detaljplanerar för förskolor utan tillgång till en gård. I de fall förskolegårdarna är av mindre storlek, finns också som regel tillgång till andra närliggande ytor att vara på, till exempel parker eller andra naturområden.

Exploateringskontoret medverkar i ett arbete, att utifrån uppdrag i budget, ta fram ett metodstöd för beräkning av lekvärdesfaktor för förskolegårdar och andra utemiljöer. Lekvärdesfaktorn är tänkt att hantera både gårdens storlek, yta per barn och närhet till parker med möjlighet till lek. Metodstödet ska kunna tillämpas för att utvärdera förslag på utomhusmiljöer vid nybyggnation av förskolor och tydliggöra kravställning om förskolegårdar gentemot byggaktörerna. Det ska också kunna användas för att utvärdera befintliga förskolegårdar vilket sedan kan användas som underlag vid prioritering av upprustningsåtgärder.

Bakgrund

Den 14 februari inkom Clara Lindblom, Lisa Mörtlund, Rose-Marie Rooth och Jonathan Metzger (alla V) till exploateringsnämnden med en skrivelse om förskolegårdar. I denna framhålls att av de totalt sex ärenden som rör markanvisningar till förskolor som behandlades för beslut i exploateringsnämnden i februari, saknas uppgifter om friytan för förskolegårdarna.

Beslutsunderlagen för markanvisningar för förskolor föreslås därför innehålla uppgifter om förskolegårdarnas friyta i kvm per barn. När friytan är låg bör det anges vilka kompletteringsinvesteringar som krävs för säkerställa höga lekvärden i utemiljöer.

I skrivelsen framhålls också att förskolornas utemiljö ska beaktas i byggprocessens tidiga skeden, så att en friyta om minst 30 kvm per barn uppnås i ytterstaden och minst 20 kvm i centrala staden och dess utvidgning. Gården ska utformas så att den får höga lekvärden. Målsättningen ska gälla oavsett driftsform för förskolan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av exploateringskontorets administrativa avdelning i samråd med avdelningen för projektutveckling.

Exploateringskontorets synpunkter

I stadens budget för 2019 framgår att Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart, tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, skolor och förskolor.

Nämnderna och bolagen ska se utemiljön i såväl förskola som skola som en del av det pedagogiska rummet, och beakta utemiljön i byggprocessens tidiga skeden, för att uppnå höga lekvärden. Vid om- och nybyggnad av förskolor ska målet vara att förskolegårdarna är så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek.

Exploateringsnämnden säkerställer, i samarbete med berörda nämnder och bolag, att staden på ett tidigt stadium planerar för förskolor i hela staden. Arbetet görs inom ramen för samordnad planering för fler förskolor och skolor i staden. Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, berörd stadsdelsnämnd och SISAB säkerställs att mark för skol- och förskoleplatser reserveras tidigt i planeringsprocessen av nya projekt. Inom ramen för exploateringsprojekt stämmer exploateringskontoret av med stadsdelsförvaltningarna kring behovet av förskolor. Därefter, i samband med markanvisning för förskola, provas platsens lämplighet, vilket bland annat omfattar möjligheter till gård. I samband med beslut om överenskommelse om exploatering planeras lekvärdesfaktor att kunna redovisas framöver.

I samband med att Stockholm byggs allt tätare minskar också tillgång till platser för bland annat förskolegårdar. Boverket rekommenderar utifrån gällande forskningsbakgrund en friyta om 40 kvm/barn och en minsta gårdsstorlek om 3 000 kvm. Redan idag finns det utmaningar med detta i många exploateringsprojekt. Ett exempel på detta är de täta stadsmiljöer som byggs på Årstafältet och på flera andra ställen runt om i staden där det i praktiken är

mycket svårt att kunna avsätta stora ytor i direkt anslutning till förskolorna. Det blir därför en utmaning att i alla exploateringsprojekt tillgodose mål om ett specifikt antal kvm förskolegård per barn.

För närvarande finns inga tvingande bestämmelser om att en förskola, oavsett driftsform, måste ha tillgång till en gård. Det är dock mycket sällsynt att staden detaljplanerar för förskolor utan tillgång till en gård. I de fall förskolegårdarna är av mindre storlek, finns som regel tillgång till andra närliggande ytor att vara på, till exempel parker och andra naturområden.

Stadsdelsförvaltningen i Enskede-Årsta-Vantör avslutar under 2019 arbetet med att ta fram en metod för beräkning av lekvärdesfaktor på förvaltningens förskolegårdar och utomhusmiljöer. Arbetet utgår från uppdrag i budget och har gjorts i samverkan med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, SISAB, Familjebostäder och utbildningsförvaltningen.

Lekvärdesfaktor är ett metodstöd för att kvantitativt bedöma en förskolas utemiljöer. Metodstödet innebär att ett numeriskt värde sätts på exempelvis möblering, tillgång till olika material och relationen mellan inomhus och utomhus, vilka sammantaget blir gårdens lekvärde. Detta skapar tydligare bedömningsgrunder av planerade förskolor och en möjlighet att jämföra befintliga gårdar med varandra. Metodstödet ska kunna tillämpas för att utvärdera förslag på utomhusmiljöer vid nybyggnation av förskolor och tydliggöra kravställning om förskolegårdar gentemot byggaktörerna. Det ska också kunna användas för att utvärdera befintliga förskolegårdar vilket sedan kan användas som underlag vid prioritering av upprustningsåtgärder.

Slut

Bilagor

1. Skrivelse om förskolegårdar till Exploateringsnämnden
2019-02-14